

Krejčí, Miroslav. *Inventář hudebnin kostela sv. Jakuba v Brně z roku 1763 se zvláštním zřetelem k Peregrinu Gravanimu*. Dipl. pr. Brno 1957.

II. kap. – Chránová hudba v Brně – Kostel sv. Jakuba – hudební zaměstnanci kůru, věžní hudba v Brně – seznam svatojakubských kantorů, kapelníků a choralistů

III. kap. – Inventář kostela sv. Jakuba z r. 1763 – popis – skladatelé – brtnický (1752) a kvasický (1757) inventář – hudební sbírka minoritská a augustiniánská v Brně – církevní hudba v Kroměříži – situace na kůrech v Čechách – svatojakubští opisovači

IV. kap. – přehled literatury o Gravanim – život a dílo – význam jeho osobnosti pro rozvoj brněnské chránové hudby

II. kap.

Chránová hudba v Brně – Kostel sv. Jakuba – hudební zaměstnanci kůru, věžní hudba v Brně – seznam svatojakubských kantorů, kapelníků a choralistů

Tato kapitola pojednává o brněnské chránové hudbě. Srovnává postavení hudby církevní s hudbou světskou a v podstatě dochází k tomu, že principy tehdejší světské hudby se promítají také do tvorby církevní. Ve světské sféře kraluje opera. Kůr sv. Jakuba (jako i ostatní hudební centra u nás a v Evropě) reflektuje světovou hudební produkci, provádějí se skladby italských mistrů. Rozkvět italské hudební produkce u sv. Jakuba můžeme sledovat už v posledních letech 17. st.

Vznik svatojakubské sbírky datuje Krejčí do zač. 18. st. (za Mathiase Franze Altmana 1715–18), rozšiřovali ji Ferdinand Altman (do r. 1721) a Matouš Rusman (do r. 1762)

ve sbírce jsou zastoupeni mistři italské barokní hudby – Bassani, Bononcini, Caldara, Conti, Leo, Scarlatti.

Dále jsou v této kapitole popsány dějiny a vzhled chrámu, jeho postavení a důležitost v dějinách Brna (národnostní spor s Petrovem), ale paradoxně chybí popis kůru (např. kolik místa bylo pro hudebníky, možnosti dvojsborového zpívání apod.)

Další partie klasifikuje pracovníky kůru, popisuje jejich činnost a podává jejich jmenný seznam:

ředitel kůru = kantor

Matheus Ferdinand Müller do r. 1678

Georg Ignaz Graf do r. 1711

Johann Adam Schneider do 1715

Mathias Franz Altman 1715–18

získával cenné hudebniny přímo z Itálie či Vídně (korespondoval si s dvorskými skladateli, s Římem)

Ferdinand Altman do 1721

Matheus Rusman do 1762
Peregrinus Gravani do 1815
(úkoly kantora: s. 33 dole)

kapelník
(úkoly kapelníka s. 34)

varhaník

k provozování hudby tedy byl k dispozici kapelník + 9 hudebníků + 4 fundatisti (nadační chlapani 2 soprán, 2 alt), choralisté (2 bas, 2 tenor)

seznam kapelníků a hudebníků s. 38

III. kap.

Inventář kostela sv. Jakuba z r. 1763 – popis – skladatelé – brtnický (1752) a kvasický (1757) inventář – hudební sbírka minoritská a augustiniánská v Brně – církevní hudba v Kroměříži – situace na kůrech v Čechách – svatojakubští opisovači

Inventář z r. 1763

Autorem je Gravani, který převzal hudebniny pocházející z majetku Rusmana, hudebniny z majetku Altmana pravděpodobně nepřevzal, nejsou v soupise uvedené.

- inventář má 138 listů
- svázan v kožených deskách
- skladby řazeny tematicky podle g.b.
- 907 chrámových skladeb
- unikát v tom, že obsahuje pouze chrámovou hudbu
- repertoárový unikát (světová produkce, jedinečné skladby)

původní soupis skladeb čítá vše sepsané do r. 1763 (do převzetí Gravanim)
záznam obsahuje alespoň 1. 4 takty (g. b.), autora, obsazení, někdy název
novější záznamy (tedy to, co získal Gravani) jsou již stručnější, obsahují jen incipit, někdy jméno

soupis z roku 1763 je tříděn podle druhů

novější přípisy až na konci

v původním inventáři se nalézají skladby vesměs italských, jihoněmeckých či vídeňských autorů Caldara, Conti, Pichler, Pergolesi, Fux, Hasse

nejčastěji uvedených druhů je mší (v inv. 1763 jich je 169) do r. 1781 (to je nejzazší datum v inventáři) od převzetí Gravanim přibylo 100 mší

dále offertoria (v pův. 110)

litanie (v pův. 64, celkem 98)

nešpory (v pův. 18, celkem 39)

Salve Regina (celkem 41)

v přípisech přibývají skladatelé domácí (Brixii, Gravani, Haberhauer, Klíma, Kohout, Navrátil, Novotný), posouváme se v čase mezi skladatele 18.st. (Haydn)

- Dále tento oddíl poučuje o nástrojích používaných při provozování chrámové hudby v SJ:

klariny, kornety, trombony, trubky, fagoty, flétny, hoboje, housle, viola, basa, varhany

např. ve mších se uplatňovaly:

4 hlasy, 2 housle, 2 klariny (ad lib.), 2 trombony, (nebo ostatní dechy), tympány, varhany, basa

offertoria stejné obsazení + častá sóla, v sólech 2 housle, viola, varhany

- rozčlenění obsažených skladatelů podle lokality:
 1. vídeňské a německé
 2. italské
 3. české a česko-německé
 4. neprokázaní a neznámí autoři

záznam obsahuje:

jméno, narození, úmrtí, krátká charakteristika činnosti, působišť, výskyt skladeb u nás, příp. literatura

- zamyšlení nad provozováním a životností skladeb, o tom usuzuje z vizuální stránky skladeb, opoznámkované se asi provozovaly, zatímco čisté nikoli poznámky se týkaly vlastníka skladby, opisovačů, inventárního zařazení, provedení, byly připsány party pro nové nástroje
- srovnává SJ s ostatními dobovými inventáři (tovačovský, brtnický, kvasický, rajhradský, třeboňský, blížkovický) a sbírkami (minoritskou a augustiniánskou) a z tohoto srovnání vychází nejhodnotněji SJ sbírka, protože obsahuje největší světové skladatele, dokazuje závislost Moravy na Vídni a celkovou orientaci hudby na cizí vlivy (Itálie)

IV. kap.

Přehled literatury o Gravanim – život a dílo – význam jeho osobnosti pro rozvoj brněnské chrámové hudby

Peregrinus Gravani *13.1.1732 v Jaroměřicích, žil zde v době rozkvětu hudební kultury (Míča)

popisuje jeho osobní vlastnosti

k SJ nastoupil 1755 jako tenorista, 1763 ředitel kůru

interpret, skladatel

propagátor klasické hudby

závěr

přehled literatury

jmenný rejstřík

přílohy

inventář hudebnin kostela sv. Jakuba v Brně z r. 1763 – rozčlenění dle druhu

dále jméno, obsazení, číslo, signatura (pokud existuje)

seznam opisovačů

seznam skladeb Gravaniho abecedně, obsazení, signatura

nedostatky práce:

styl a gramatika (Rakousko apod.)

necituje zdroje

nemá vysvětlivky zkratk a systematiky

nejasná terminologie, nepřesnosti, zastaralé pojmy – misa brevis (velká??), kdo je fundatista??, trumpety??, basa??